

PERSBERICHT

4 juni 2024

Verslag aan het federale parlement: Centralisatie van de federale aankopen – Evaluatie van het overheidsbeleid via de invoering van het nieuwe gemeenschappelijke samenwerkingsmodel: opvolging 2024 van de aanbevelingen

In zijn verslag aan het federale parlement gaat het Rekenhof na welk gevolg werd gegeven aan de elf aanbevelingen die het had geformuleerd in zijn audit van januari 2022. Het had toen de doelstellingen, opvolging en uitvoering van het federale beleid voor de centralisatie van de aankopen geëvalueerd. Het was ook nagegaan welke acties werden ondernomen opdat de doelstellingen zouden worden gerealiseerd en het onderzocht het gemeenschappelijke samenwerkingsmodel dat sinds 2018 werd gehanteerd. Het Rekenhof is van oordeel dat er in 2024 één aanbeveling is uitgevoerd, één is achterhaald, vier aanbevelingen in uitvoering zijn en vijf niet zijn uitgevoerd. Het stelt een zekere status quo vast.

De centralisatie van de federale aankopen is bedoeld om de gemeenschappelijke behoeften van de federale administraties te groeperen en zo de kosten en de werklust te optimaliseren. Het koninklijk besluit van 22 december 2017 inzake de federaal gecentraliseerde overheidsopdrachten in het kader van het federaal aankoopbeleid legt een reglementair kader vast dat voorrang geeft aan gemeenschappelijke aankopen en stuurorganen in het leven roept. Het Rekenhof concludeerde in zijn initiële audit van januari 2022 dat, bij gebrek aan duidelijke en meetbare doelstellingen, de effecten van dat centralisatiebeleid, in termen van budgettaire besparingen of vermindering van de werklust, niet konden worden gemeten.

In zijn opvolging van 2024 stelt het Rekenhof vast dat de doelstellingen van het nieuwe koninklijk besluit van 21 juli 2023 dezelfde zijn als die van het besluit van 2017, terwijl het nieuwe besluit het gemeenschappelijke samenwerkingsmodel moet verbeteren op basis van de ervaring die sinds de invoering ervan werd opgedaan. Geen enkele doelstelling is specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdsgebonden (SMART). De doelstellingen zijn algemeen waardoor geen prioritaire lijnen kunnen worden uitgezet. Om de centralisatie van de aankopen doeltreffend aan te sturen en het gemeenschappelijke samenwerkingsmodel te beoordelen, moeten operationele doelstellingen worden gedefinieerd op basis van de politieke verwachtingen. De ministerraad en de verantwoordelijken van de administratie zouden dus moeten nagaan of de jaarlijkse *Nota Federaal Aankoopbeleid* de algemene doelstellingen van het koninklijk besluit omzet in SMART-doelstellingen.

Het nieuwe koninklijk besluit laat voortaan toe dat passieve deelnemers, die zich vrijwillig aansluiten bij gemeenschappelijke overeenkomsten, een gemeenschappelijke opdracht plaatsen, waardoor hun middelen en expertise kunnen worden benut. Voorts is de centralisatieverplichting voortaan beperkt tot de aankopen die worden vermeld in de bijlagen 2 en 3 van het nieuwe koninklijke besluit. Die bijlagen hebben echter meer weg van een gedetailleerde lijst van de

bestaande gemeenschappelijke overeenkomsten dan van algemene categorieën van behoeften die zouden kunnen worden gecentraliseerd. Daardoor kan het gemeenschappelijke samenwerkingsmodel dus niet worden aangestuurd om het geleidelijk aan doeltreffender te maken.

De meerjarenplanning van de behoeften door de actieve deelnemers beperkt zich enkel tot de gemeenschappelijke behoeften van de bijlagen 2 en 3 van het nieuwe koninklijk besluit, waardoor het doel wordt voorbijgestreefd, namelijk nieuwe gemeenschappelijke overeenkomsten identificeren. Wel heeft de FOD Beleid en Ondersteuning (FOD BOSA) die planning beter omkaderd via een handleiding en een stappenplan.

Het Rekenhof stelt tot slot vast dat de versterking van het personeel en de grotere coördinerende rol en toezicht van de FOD BOSA, de ambitie van de FOD en de minister echter niet konden waarmaken. Het personeelstekort en de vrees van bepaalde deelnemers dat ze hun autonomie zouden verliezen, hebben ervoor gezorgd dat de FOD er niet in slaagde alle gemeenschappelijke overeenkomsten te organiseren en op te volgen, zoals het Rekenhof had aanbevolen.

Wat betreft de ontwikkeling van een gecentraliseerde tool om de gemeenschappelijke overeenkomsten op te volgen, werd een nieuwe versie van het platform *e-Procurement* gelanceerd. De gebruikersinterface werd verbeterd en de opvolging van de bestellingen is beter ontwikkeld. Hoewel de FOD BOSA maatregelen heeft genomen om ervoor te zorgen dat de bestellingen via het platform worden ingegeven, hangt de betrouwbaarheid van de gegevens vooral af van de manier waarop de deelnemers het platform zullen gebruiken.

Het Rekenhof concludeert dat er, ondanks de acties van de FOD BOSA (nieuwe versie *e-Procurement*-platform, tools om de behoeften te plannen en nieuw koninklijk besluit om het gemeenschappelijke samenwerkingsmodel te verbeteren op basis van de ervaring sinds de invoering in 2018), sprake is van een zekere status quo. Die kan wellicht worden verklaard door de vele betrokken bij het uitstippelen en uitvoeren van het federale beleid voor de centralisatie van de aankopen. Bovendien is het zo dat de ministerraad niet betrokken is bij de bepaling van de strategische en operationele doelstellingen, wat de uitvoering van de aanbevelingen van de initiële audit niet bevordert. De actualisatie in 2024 van de jaarlijkse *Nota Federaal Aankoopbeleid* en de richting die de ministerraad daaraan zal willen geven, kunnen de gelegenheid zijn om de aanbevelingen van het Rekenhof van 2022 uit te voeren.

De minister van Ambtenarenzaken en de FOD BOSA geven in hun gezamenlijke antwoord aan dat het federale beleid voor de centralisatie van de aankopen een proces is van permanente verbetering. Nog niet alle maatregelen die werden genomen, konden al worden geconcretiseerd, maar ze verbinden zich ertoe om, vóór het einde van de legislatuur, SMART-doelstellingen per productcategorie op te nemen bij de actualisatie van de *Nota Federaal Aankoopbeleid* in 2024. Voorts zijn nog niet alle functionaliteiten van het platform *e-Procurement* uitgerold. De minister en de FOD BOSA geven aan dat ze verdere inspanningen blijven doen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als

collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag 'Centralisatie van de federale aankopen – Evaluatie van het overheidsbeleid via de invoering van het nieuwe gemeenschappelijke samenwerkingsmodel: opvolging 2024 van de aanbevelingen' werd aan het federale parlement bezorgd. Het verslag en dit persbericht zijn beschikbaar op [rekenhof.be](https://www.rekenhof.be).